

Heilige Oorlog

Zondag 15 maart, Christus Triumfatorkerk, vierde zondag van de veertigdagentijd

Dienst van Schrift en Tafel

Voorganger ds. Jaap van den Akker

Lezingen: Lucas 22:39-53

KOMEN

- Welkom en mededelingen
- Lied 'Wees nu blijde in het midden van het lijden' (546: 1, 4 en 5)
- Moment van Stilte
- Bemoediging en groet
- Psalm van de zondag: we zingen Lied 122: 1 en 2
- Kyriegebed
- Veertigdagenlied 'Met de boom des levens' (Lied 547: 1, 2 en 3)

WOORD

- Moment met de kinderen in de dienst

Gebed

Veertigdagenproject

Filmpje

Projectlied: 'Met deze verhalen gaan wij richting Pasen'

- Lezing: Lucas 22:39-53
- Lied: 'Jezus leven van ons leven' (lied 575: 1 en 6)
- Preek

Wat past deze aangrijpende lezing uit het lijdensevangelie goed in de onze tijd.

Want de tegenstellingen in het evangelie worden uitvergroot, zoals ook in onze tijd de tegenstellingen worden uitvergroot. In de media. In de politiek, op het wereldtoneel, en helaas vaak ook in onze persoonlijke relaties.

We leven in een wereld van lik-op-stuk. Als ik me achter gesteld voel, zal ik vol in de aanval moeten. Als mij onrecht wordt aangedaan moet ik mijn gelijk halen. Als ik tegen een bepaalde ontwikkeling ben, zal ik alles uit de kast halen om dat tegen te houden – ook als ik daarmee de waarheid of een ander geweld aan doe.

Als ik gebombardeerd wordt, dan kan ik niet anders dan lukraak terug schieten.

De-escaleren – dat komt in ons woordenboek niet meer voor. Als er oorlog dreigt voeren we onze militaire macht op.

Alles wordt in het extreme getrokken, om je achterban te overtuigen.

En het ergste is – vind ik dan, als dominee, en als christen – dat de bijbel er soms ook nog eens met de haren bij wordt gesleept.

Dit artikel stond gisteren in de krant

(*Trouw* 14 maart 2026, De

Verdieping, pag. 6-7). Woorden als

heilige oorlog, Armageddon en

Apocalyps. Ik ga de woorden niet

langs, dat is meer voor een leerhuis.

Maar je leest daar hoe de oorlog die

zich momenteel afspeelt in het

Midden-Oosten, voor het

thuispubliek gebracht als een heilige

oorlog. Pete Hegseth, de minister van

oorlog heeft het over een kruistocht

die zijn regering voert. En aan de

andere kant spreekt de nieuwe

ayatollah van Iran van een aanval op alle moslims in de wereld.

Als je de wereld zwart-wit benaderd dan krijg je houvast en overzicht. De wereld en het leven

zijn al zo complex, het is fijn als je dan gebeurtenissen, mensen en landen in hokjes kunt

plaatsen, dan krijg je een beetje houvast, en wordt kiezen niet zo moeilijk.

Helaas wordt daarmee de Bijbel geweld aan gedaan.

Als je wat beter leest...

Want ook Lucas lijkt een zwart-wit verhaal te vertellen.

Alsof hij ons wil helpen de goede keuze te maken, door de tegenstellingen scherp tegenover elkaar te zetten. Want ook in het lijdensevangelie van vandaag lijkt Goed en Kwaad op het eerste gezicht duidelijk te onderscheiden.

Er komt een horde mensen de Olijfberg opgesneld. Ze komen Jezus arresteren. Voorop loopt de man die Judas heet. Hij was een van de twaalf. Hij is symbool geworden voor het kwaad. Hij is het prototype van een verrader geworden. Vreemd eigenlijk dat Judas de weg moet wijzen. Kennelijk heeft het verhaal dat nodig. Heel veel moeite hadden de hogepriesters niet hoeven doen om Jezus hier op de Olijfberg te vinden. Het hele evangelie door is dat de plek waar heen gaat om tot zijn vader te komen, om te bidden. Het lag voor de hand dat ze hier moesten zijn als ze hem wilden arresteren. Hier kan je Jezus vinden alleen of op zijn slechts in een klein gezelschap, in gebed op de Olijfberg.

Maar blijkbaar heeft het verhaal: hebben wij zwart-wit denkers, een Judas nodig. Als personificatie van het kwaad. Judas, om het verraad in onszelf te herkennen. Om in onszelf op zoek te gaan naar ons eigen kwaad: waar ben ik eigen zo'n Judas?

Deze zwart-wit vergelijking ligt er zo dik bovenop dat we hem in de preek wel over hadden kunnen slaan. Maar er zit in dit verhaal ook een subtielere manier om het kwaad te duiden. Bij de leerlingen, en dan komt het een stuk dichterbij.

Want zijn de leerlingen wit of zwart in dit verhaal? De leerlingen dat zijn toch de uitverkoren volgelingen van Jezus? Of voeren ook zij een heilige oorlog?

Deze elf zijn de overgebleven trouwe volgelingen van Jezus. De eerste heiligen in de kerk. Deze elf dat zijn toch de leerlingen die de boodschap van het Koninkrijk van God uiteindelijk de wereld in helpen? En na de vrouwen bij het graf zijn het toch deze leerlingen die als bijna eerste getuigen zijn van de opstanding van Jezus? Zij worden aangeraakt door de heilige Geest. Zij vinden de woorden en het lef om de wereld te vertellen van de opgestane Heer Jezus Christus? Het is allemaal waar, ja, maar in dit verhaal blijft er weinig over van de deze supergelovigen. Luister maar:

Jezus heeft net met zijn leerlingen het Pesachmaal gevierd, en de uittocht uit Egypte herdacht. Ze hebben opnieuw gehoord en ervaren: Dit is de nacht van waken, waken tot het signaal komt om uit Egypte te trekken en bevrijd te worden uit het doodsgebied. Een nacht van waken en bidden. En dat gaan ze ook doen. Jezus en zijn vrienden. Waken en bidden. Jezus zegt het expliciet tegen zijn vrienden: 'Bid dat jullie niet in beproeving komen.'

En wat gebeurt er?

Ze vallen in slaap. Deze supergelovigen. Vallen juist in deze Pesachnacht in slaap. "Dit is een nacht van waken en bidden voor de Heer," staat er in Exodus 12. Maar het lukt ze niet.

En dat terwijl Jezus hun rabbi, doodsangsten doorstaat en zijn zweet als bloed op de grond valt. Jezus voert een doodsstrijd waarin al het kwaad van de wereld zich samenbalt. Het bloed dat al sinds de moord van Kain op zijn broer Abel naar de hemel schreeuwt. Het is het bloed van het lijden, van de onafheid van deze wereld. Van wat mensen elkaar aandoen.

Jézus voert hier een apocalyptisch gevecht om de goedheid van de schepping. Terwijl Judas is gevallen voor de verleidingen van het kwaad en de leerlingen in slaap zijn gevallen. Ook dat zet Lucas scherp, zwart-wit tegenover elkaar. Hier gebeurt het. Dit is waar Jezus' weg op uitdraait. Dit is de vraag van het leven: Ga ik de wil van God doen, of bezwijk ik voor de verleidingen van de Satan. Jezus' weg begon daarmee met de verzoeking in de woestijn, en eindig daarmee hier in deze hof.

En wat doen zijn trouwste volgelingen? Ze slapen.

Het wordt nog erger. Als ze dan weer wakker zijn geschrokken. En de hordes van de hogepriesters er aan komen, dan willen ze wel hoor. 'Heer, zullen we er met het zwaard op los slaan?' En een van voegt de daad bij het woord en haalt uit en slaat een oor af.

Het gaat van kwaad tot erger. Opnieuw hebben ze het niet begrepen.

Dit is het niet! Dit is niet hoe Jezus zijn heilige oorlog voert. Dit is meegaan in het zwart-wit denken.

Weg dat zwaard!

Jezus heilige oorlog is totaal anders.

Jezus wapent zich namelijk óók op de Olijfberg. Niet met een zwaard of met een kus. Jezus wapent zich met gebed. Jezus voert hier een geestelijke strijd. Hij voegt hier een beker toe aan het avondmaal. De beter van zijn beproeving. Hij zal niet zwichten voor de kracht van de verleiding van het kwaad. Hij zoekt bescherming bij zijn Vader. Het wapen dat Jezus zijn leerlingen voorhoudt, is niet het zwaard maar het gebed. Jezus maakt zich niet sterk naar buiten, maar sterk naar binnen.

Dat is wat dit verhaal in alle scherpste duidelijk maakt.

Jezus kies radicaal anders.

Ook anders dan zijn trouwste leerlingen. Geen grootspraak e grote woorden. Geen wapengekletter en machtsmisbruik. Geen uit zijn verband gerukte Bijbelteksten.

Jezus geeft ons zo een duidelijk idee van hoe wij kunnen kiezen in een zwart-witwereld die ons zo vaak dwingt om partij te kiezen. Een wereld waarin het door simplificaties die de complexiteit van het leven geweld aan doen, lijkt of je moet kiezen voor of tegen iets, voor of tegen mensen.

Jezus blijft trouw aan zichzelf. Trouw aan waar hij in gelooft, trouw aan zijn Vader. Ook als het er om spant. Hij doet wat hij al zijn hele leven doet. Hij treedt uit dat zwart-wit denken en zoekt de weg naar binnen. Het gevecht dat hij voert is het gevecht met zichzelf. Hoe houd ik het vol op deze weg die onherroepelijk leidt naar overgave, naar lijden, naar vernedering, zelfs tot de dood.

Jezus trekt niet het zwaard. Hij blijft wie Hij wil zijn. Zelfs onder extreme omstandigheden. Hij vouwt zijn handen en zoekt bescherming bij de Allerhoogste. Het is zijn strijd om de wil van God

te doen. Die strijdt kan je alleen zelf voeren. Daarin sta je alleen tegenover God. Jezus kiest voor de moeilijkste keuze van zijn leven. Het legt zijn leven neer in de handen van God. Hij drink ook deze beker.

Dat is dus de moeilijke oproep aan ons.

Het lijdensevangelie roept ons op uit het zwart-witdenken te stappen.

Om een andere weg te zoeken

Een weg van vertrouwen. Durven wij anders te kiezen? Niet het oor afslaan, maar de wond helen, zoals Jezus dat deed? Durven we los te laten wat we zo krampachtig proberen vast te houden? Volharden we in moeilijke tijden? En durven we ons lot in Gods handen te leggen zoals Jezus dat deed?

Het zijn nogal wat vragen.

Moeilijke vragen op weg naar Pasen.

Daarom is het goed dat we er niet alleen voor staan.

We hebben elkaar.

Er is er een die voor ons uit gaat. Door de dood heen, naar een leven van liefde en eeuwigheid.

Hij sterkt ons op onze weg.

Hij voedt ons met brood en wijn. Zij lichaam voor ons gebroken.

Amen

- Muzikaal intermezzo
- Lied: 'Voor ieder van ons een plaats aan de tafel' (388: 1 en 5)

VOORTELEN STAGIAIRE

- Dorlinde Bijl stelt zich voor
- Vraag voor Dorlinde Bijl
- Handoplegging

TAFELVIERING

- Voorbeden
- Collecte
- Nodiging
- Tafelgebed (Dienstboek, pag. 247-249)
Lied: 'Heilig, heilig, heilig' (Lied 405: 1)
Lied: 'Heilig, heilig, heilig' (Lied 405: 4)
A: ONZE VADER.....
- Breken van brood en schenken van de wijn
- Gemeenschap van brood en wijn, tijdens het delen van brood en wijn klinkt er muziek van de vleugel.
- Dankzegging

GAAN

- Slotlied: 'Vervuld van uw zegen' (Lied 425)
- Zegen beantwoord met driemaal "amen"